

ISLÂM

DE GODSDIENST DER MENSHEID

DOOR

MAULANA MOHAMMAD ALI, M.A., LL.B.

MET EEN VOORWOORD DOOR

LORD HEADLEY

SHEIKH MIAN MOHAMMAD TRUST

LYALLPUR — AMSTERDAM

www.aaiil.org

VOORWOORD

Met een waar genoegen heb ik Maulvi Mohammad Ali's uitstekend uittreksel van de leer van de Islâm gelezen en ik ben zeer onder de indruk gekomen van zijn bekwaamheid om in een beperkt aantal pagina's een samenvatting te geven van de beginselen van onze godsdienst. De eenvoud en oprechtheid van dit werkje zijn een aanbeveling voor allen, die ernstig naar de waarheid zoeken. Er is een onmiskenbare behoefte aan een dergelijk beknopt overzicht van de Islâm, want niet-tegenstaande de vooruitgang van het onderricht en van de verstandelijke redenering betreffende godsdienstige onderwerpen, bestaat er toch nog een betreurenswaardige onwetendheid hier te lande ten aanzien van religie der Moslems.

Dit is grotendeels het gevolg van het geven van valse voorlichtingen van de zijde dergenen, die zelf beter weten en opzettelijk de geest van het Westen misleiden ten aanzien van ons geloof. Enige der dwaalbegrippen, welke het gevolg zijn van deze onwaardige praktijken, zijn bijv. dat de Moslems Mohammad aanbidden, dat de polygamie deel uitmaakt van de godsdienst der Islamieten en dat de vrouw geen ziel heeft. Onlangs nog hoorde ik een gesprek over de Turken en de huidige oorlog, tussen twee schijnbaar behoorlijk ontwikkelde personen. Een hunner zei op volkomen natuurlijke wijze: „Wel, wat kan men verwachten van *heidenen, die Mohammad aanbidden!*?” Hoe verbazingwekkend en ongelooflijk het ook moge lijken, ik ben er zeker van, dat een groot aantal achtenswaardige en overigens behoorlijk ontwikkelde mensen in Engeland werkelijk geloven, dat wij Mohammad aanbidden, dat wij ge-

dwongen zijn meerdere vrouwen er op na te houden en dat onze vrouwen geen zielen hebben en niet het Paradijs zullen kunnen betreden! Al deze denkbeelden zijn volkomen verkeerd. Wij aanbidden God, de Ene, en niets en niemand anders dan God. „U dienen wij en U smeken wij om hulp” zegt de Moslem als hij bidt en wij maken geen onderscheid tussen de door de Almachtige in de verschillende tijdperken der wereldgeschiedenis uitgekozen profeten. Er is slechts één God en Mohammad is de Profeet, de laatste profeet van God. Voor de komst van Mohammad was de polygamie in geheel Arabië een algemeen verschijnsel. Mohammad echter bracht hierin een regeling aan en schiep beperkende bepalingen aangaande het aantal vrouwen, dat de man geoorloofd was te hebben. Ook maakte hij een eind aan het doden van pasgeboren dochters, hetgeen voor zijn komst gebruikelijk was in Arabië. Heden ten dage zijn er slechts enkele Moslems, die meer dan een vrouw hebben en de positie van de vrouw in de Moslemse wereld is veel beter dan in de Christelijke landen.

Ik hoop, dat alles gedaan moge worden om dit werkje zoveel mogelijk te verspreiden en ik ben er zeker van, dat deze bladzijden opheldering en steun zullen geven aan degenen, die tot nog toe onbekend waren met de ware geest van de Islâm en die misschien nog steeds lijden aan een valse voorstelling, welke het gevolg is van het gebrek aan juiste inlichtingen of van het luisteren naar degenen, die beter dienen te weten dan een zuster-religie op onjuiste wijze voor te stellen.

HEADLEY.

ISLÂM, DE GODSDIENST DER MENSHEID

Islâm is de naam, waaronder de religie bekend is, die door de Heilige Profeet Mohammad ongeveer dertien eeuwen geleden in Arabië verkondigd werd; het is de laatste der grote godsdiensten op de wereld. Deze religie is in het Westen doorgaans bekend als Mohammedanisme, een naam, die men aanneemt in navolging van namen zoals Christendom en Boeddhisme, maar die de Moslems zelf zo goed als onbekend is. Volgens de *Qoer-ân*, het heilige Boek van de Islâm, is het begrip Islâm in omvang zo groot als de mensheid zelf. Hij had zijn ontstaan niet te danken aan de verkondiging door de Heilige Profeet Mohammad, maar hij was eveneens de godsdienst van de profeten, die vóór hem leefden. De Islâm was de godsdienst van Adam, Noach, Abraham, Mozes en Jezus, hij was in feite de godsdienst van elke profeet Gods, die waar ook ter wereld verscheen. Ja, de Islâm is volgens de Heilige Profeet die, om juist te zijn, niet de schepper, maar de laatste vertolker is van dit goddelijk systeem, de godsdienst van elk pasgeboren kind. Volgens de *Qoer-ân* is de Islâm de natuurlijke religie van de mens: „De door God geschapen natuur, waarin Hij de mensen geschapen heeft..... dat is de rechte godsdienst.” (30: 30). Aangezien nu volgens de *Qoer-ân* onder verschillende volkeren en in verschillende tijdperken profeten verschenen en die religie van iedere profeet in haar oorspronkelijke zuiverheid geen andere was dan de Islâm, omvat hun godsdienst in wezen het gehele mensdom, waarbij de grondbeginselen steeds dezelfde blijven, de bijkomende eigenschappen echter veranderen met de veranderende behoeften

der mensheid. Met de komst van de Heilige Profeet Mohamad — moge Gods vrede en zegen op hem rusten — had de Islâm in de wereld zijn laatste phase bereikt.

DE BETEKENIS VAN DE NAAM

De naam Islâm werd niet uitgedacht door hen, die deze godsdienst beleden, zoals dat het geval was met de andere godsdiensten. Deze naam wordt in de Heilige Qoer-ân uitdrukkelijk aan deze religie gegeven: „Ik heb voor u de Islâm als godsdienst gekozen.” (5 : 3). Op een andere plaats staat er: „Waarlijk, de religie bij God is de Islâm.” Bovendien is het een naam met een betekenis. Het woord Islâm is een aanduiding van het wezen van het onder die naam bekende religieuze systeem. De primaire betekenis van het woord is „vrede sluiten” en het idee van de vrede is dominerend in de Islâm. Volgens de Heilige Qoer-ân is degene een Moslem, die met God en mens vrede heeft gesloten, dus met de Schepper zowel als met Zijn schepselen. Vrede met God houdt volledige onderwerping aan Zijn wil in, want Hij is de oorsprong van alle reinheid en goedheid en vrede met de mens betekent goeddoen jegens de medemens. Hoofdstuk 2 vers 112 vertolkt beide denkbeelden kort maar schoon: „Ja, wie zich geheel aan God onderwerpt en de weldoener is (van anderen), dezen zullen geen vrees kennen noch zullen zij treuren.” Alleen hierin is volgens de Heilige Qoer-ân de redding te zoeken. Daar nu de Moslem in volmaakte vrede leeft, geniet hij gemoedsrust en tevredenheid (16: 106). Met het woord „Vrede” groeten de Moslems elkaar en „Vrede” zal ook de groet van de paradijsbewoners zijn: „En hun groet daar zal zijn vrede” (10: 10). Ja, in het paradijs, zoals de Islâm dit voorstelt, zal geen ander woord gehoord worden dan „Vrede, Vrede”. De Heilige Qoer-ân zegt: „Zij zullen daarin geen ijdel of zondig gesprek horen, behalve de woorden

Vrede, Vrede" (56: 26). „Schepper van vrede en veiligheid" is een der namen Gods, zoals zij in de Heilige Qoer-ân vermeld staan (59: 23) en het doel waar de Islam heen leidt is de „Woonplaats des Vredes": „En God nodigt tot de woonplaats des vredes" (10: 25). Vrede is derhalve het wezen van de Islâm, de wortel waaruit hij voortkomt en de vrucht, die hij afwerpt. Derhalve is de Islâm bij uitstek de „Godsdienst van de Vrede".

HET KARAKTERISTIEKE KENMERK VAN DE ISLÂM

Het bijzondere kenmerk van de Islâm is, dat hij van zijn belijders verlangt te geloven, dat alle voorafgaande grote godsdiensten op de wereld door God geopenbaard werden. Op deze wijze legde de Islâm de basis voor vrede en harmonie tussen de religies der wereld. Volgens de Heilige Qoer-ân bezitten alle godsdiensten als gemeenschappelijke basis de goddelijke openbaring van waaruit zij hun aanvang nemen. De grote missie van de Islâm was echter niet slechts deze waarheid te verkondigen, die vanwege de verschillende in isolement levende volkeren op de aarde voordien niet verkondigd kon worden, maar ook om de fouten te herstellen, die de verschillende godsdiensten waren binnengedrongen, om de waarheid van de dwaling te scheiden en om de waarheden te verkondigen, die vroeger wegens de bijzondere omstandigheden, waarin de maatschappij zich bevond, of het vroege stadium van haar ontwikkeling, niet verkondigd waren. En het belangrijkste was wel om de waarheden, die in elke aan welk volk ook geschonken goddelijke openbaring vervat waren tot leiding van de mens, in een boek te verzamelen en tenslotte om aan alle geestelijke en morele behoeften van een steeds vooruitgaande mensheid tegemoet te komen. Derhalve wordt van de Heilige Qoer-ân gesproken als „reine bladzijden, waarin alle rechte boeken zijn" (98: 2). Als natuurlijk gevolg volgt dan de verklaring: „Heden heb Ik

voor u uw godsdienst volmaakt en Mijn gunst over u voltooid en voor u de Islâm als godsdienst gekozen" (5:3). De Islâm verlangt derhalve van ons, dat wij geloven in de waarheden, die aan elk profeet uit welk volk ook geopenbaard werden en dat wij alle profeten uit alle volkeren in hoogachting en verering gedenken. Deze ruime en onbekrompen leer van de Heilige Profeet Mohammad vormt een der voortreffelijkste kenmerken van het Islamietische geloof.

EEN HISTORISCHE RELIGIE

Ik heb thans genoeg gezegd over de positie van de Islâm onder de godsdiensten der wereld en over de positie van de Heilige Qoer-ân onder de heilige schriften van de mensheid, maar bij wijze van inleiding zou ik toch nog op een andere bijzonderheid van de Islâm de aandacht willen vestigen. Boven alle twijfel verheven is de Islâm een historische religie en zijn stichter een historische figuur. Dit is een feit, dat zelfs een vijandig criticus van de Islâm moet toegeven. Elke gebeurtenis uit het leven van de Heilige Profeet kan in het licht van de geschiedenis worden nagelezen en de Heilige Qoer-ân, de bron van alle geestelijke en sociale wetten van de Islâm is, zoals Bosworth Smith zo treffend heeft opgemerkt, „een boek, dat volkomen enig is wat zijn ontstaan en instandhouding aangaat ... omtrent de wezenlijke echtheid waarvan niemand ooit een ernstige twijfel heeft kunnen opperen." Zelfs Muir geeft toe, dat „er op de wereld waarschijnlijk geen ander boek bestaat, dat gedurende twaalf eeuwen zonder verandering in text is gebleven" en hij voegt de woorden van Von Hammer er aan toe, dat wij de Qoer-ân evenzeer voor Mohammads woord houden als de Mohammedanen hem voor Gods Woord houden. Daar de Moslem een door God geopenbaard boek heeft, dat zo veilig gedurende eeuwen bewaard bleef om hem tot leidraad te dienen voor zijn geestelijk en zedelijk welzijn en het voorbeeld van zulk een groot en edel Profeet, wiens

veelzijdige ervaringen in het leven de beste leiding geven voor de verschillende stadia van het menselijke leven, is hij zeker, dat hij geen enkele waarheid verwerpt, die ooit door God aan welk volk ook geopenbaard werd en dat hij niet het goede veronachtzaamd heeft, dat elk goed mens in zijn leven heeft voortgebracht. Een Moslem gelooft derhalve niet alleen in de waarheid van alle goddelijke openbaringen en hij aanvaardt niet alleen de heilige leidsmannen van alle volkeren, maar hij volgt ook de blijvende waarheden, die in deze openbaringen vervat zijn en hij volgt alle goede mensen na in het goede, dat zij in hun leven hebben voortgebracht.

DE GRONDBEGINSELEN VAN DE ISLÂM

De voornaamste beginselen van de Islâm staan aan het begin van de Heilige Qoer-ân vermeld: „Dit boek, daarin is geen twijfel, is een richtsnoer voor hen, die hun plichten getrouw vervullen, — Voor hen, die in het ongeziene geloven en het gebed onderhouden en uitgeven van wat Wij hun hebben gegeven; — En die in datgene geloven, wat aan u is geopenbaard en in datgene, wat vóór u werd geopenbaard en van het leven hiernamaals zijn zij overtuigd.” (2: 2-4). Deze verzen wijzen de essentiële grondbeginselelen aan, die door degenen, die de Heilige Qoer-ân willen volgen, aanvaard moeten worden. Hier hebben wij drie hoofdpunten aangaande het geloof en twee hoofdpunten aangaande de praktijk of drie theoretische en twee practische voorschriften. Voordat ik deze punten afzonderlijk behandel, geloof ik, dat het noodzakelijk is er op te wijzen, zoals aangeduid in deze verzen, dat volgens de Islâm het geloof alleen niet doorslaggevend is indien het niet in de praktijk wordt gebracht. „Degenen, die geloven en het goede doen” is in de Qoer-ân een steeds weer terugkerende beschrijving van de rechtschapenen. Het rechte geloof is het goede zaad, dat slechts dan tot een boom kan uitgroeien, indien het voeding

ontvangt uit de bodem, waarin het is gelegd. Deze voeding zijn de goede daden. Een ander punt, dat nodig in gedachten dient te worden gehouden in verband met de vijf beginselen van geloof en praktijk, zoals in bovenaangehaald vers, is, dat deze beginselen in de een of andere vorm over de gehele wereld zijn aanvaard. De vijf-grondbeginselen, zoals reeds aangeduid, zijn: 1. het geloof in God, de Grote Ongeziene, 2. in de goddelijke openbaring en 3. in het toekomstige leven; en aan de praktische zijde: 4. het gebed tot God, dat de bron is, waaruit de liefde tot God voortspruit en 5. de liefdadigheid in de meest uitgebreide zin. Deze punten zijn respectievelijk een aanduiding van het nakomen van onze plichten jegens God en de mens. Deze vijf beginselen nu worden door alle volkeren der aarde erkend als de beginselen van geloof en daad en zijn de algemene beginselen, waarop alle godsdiensten gebaseerd zijn. Inderdaad, deze vijf grondbeginselen van de heilige godsdienst van de Islâm maken deel uit van de menselijke natuur zelf. In het volgende zal ik deze beginselen, zoals zij staan in de Heilige Qoer-ân, afzonderlijk uiteenzetten.

HET GODSBEGRIP IN DE ISLÂM

Het eerste van de drie grondbeginselen des geloofs is het geloof in God. Het geloof in een bovenmenselijke macht kan tot in het verste verleden worden aangetoond. De verschillende volkeren in de verschillende landen en tijdperken hadden echter uiteenlopende opvattingen over het Goddelijke Zijn. De Islâm verkondigt in de eerste plaats een God, Die boven alle stammen nationale goden staat. De God van de Islâm is niet de God van een volk in het bijzonder, Die Zijn zegeningen tot dat volk alleen zou beperken, maar Hij wordt in het begin van de Heilige Qoer-ân beschreven als de „Heer der werelden” (1: 1) en terwijl hiermede het godsbegrip in de hoogste vorm wordt bereikt, wordt ook de kring van de broederschap der

mensen vergroot, door alle volkeren der aarde te omvatten en bovendien door het gezichtsveld en het medegevoel van de mens te verruimen. Onder de talrijke in de Heilige Qoer-ân verheven attributen van het Goddelijke Zijn, neemt de barmhartigheid de hoogste plaats in. Met de woorden *Ar-Rahmân* en *Ar-Rahîm* begint elk hoofdstuk van het Heilige Boek. De woorden „weldadig” en „barmhartig” geven de Nederlandse lezer van de Heilige Qoer-ân slechts een onvolmaakt denkbeeld van de diepe en alomvattende liefde en barmhartigheid Gods, zoals deze aangeduid worden door de woorden *Ar-Rahmân* en *Ar-Rahîm*. De Heilige Qoer-ân zegt: „Mijn genade omvat alle (denkbare) dingen (7: 156). Derhalve wordt de Boodschapper, die dit godsbegrip verkondigde in de Heilige Qoer-ân terecht „een genade voor alle volkeren” (21: 107) genoemd. Nog eens: God is de Schepper van alles wat er is. Een ontkenning van Zijn scheppingsvermogen zou een dodelijke slag toegebracht hebben aan de verhevenheid van de opvatting van het Goddelijke Zijn. Hier volgt slechts een beschrijving van Zijn attributen: „Hij is God, naast Wien geen godheid bestaat: De Kenner van het ongeziene en het geziene; Hij is de Weldadige, de Barmhartige. — Hij is God, buiten Wien er geen god is, de Koning, de Heilige, de Schepper des vredes, de Schenker van veiligheid, de Bewaker van alles, de Machtige, de Hersteller van elk verlies, de Bezitter van alle grootheid; glorie zij God boven wat zij naast Hem plaatsen. — Hij is God, de Schepper, de Maker*, de Vormer; aan Hem behoren de voortreffelijkste namen (die de mens kan uitdenken); al wat in de hemelen en op de aarde is getuigt van Zijn heerlijkheid en volmaaktheid, en Hij is de Machtige, de Wijze”, (59: 22-24). Hij is God, de Alhorende, de Alziende, de Verlosser van alle droef-

* Het oorspronkelijke woord voor Maker is *Bari*, hetgeen in het bijzonder betekent de Maker der zielen in tegenstelling met de Schepper der dingen.

heid, de Milddadige, de Genadigde, de Vergevende, de dichtbij Zijnde, Die het goede liefheeft en het kwade haat, Die reenschap zal vragen voor alle daden van de mens. Er is nog een groot aantal andere attributen van het Goddelijke Zijn, die aan het godsbegrip in de Qoer-ân een verhevenheid geven, zoals in geen ander geopenbaard boek.

DE EENHEID GODS

Het grootste thema van de Heilige Qoer-ân is de eenheid Gods. Steeds weer beroept men zich op de natuurwetten, die wij in het heelal zien werken, op 's mensen eigen natuur en op de leerstellingen van vroegere profeten als duidelijke bewijzen van de eenheid van de Schepper. Kijk naar de schepping van de talloze hemellichamen! Zijn zij bij al hun schijnbare verscheidenheid niet onderworpen aan een en dezelfde wet? Denk er over na, wat ge op en in de aarde ziet! Organische en anorganische werelden, het planten- en dierenleven, de vaste aarde, de zeeën en rivieren en de grote bergen. Is er bij al deze verscheidenheid niet een eenheid? Denk over uw eigen natuur na: Zijt ge bij alle verscheidenheid van huidskleur en taal ten slotte niet één volk? Kijk naar de voortdurende verandering, waaraan alles in dit heelal onderworpen is, het worden en het vergaan, de schepping en de herschepping van alle dingen, een onophoudelijk gebeuren, een gebeuren, dat geen stilstand kent: Zijn dit niet de tekenen van een onveranderlijke wet? Indien ge inderdaad in de verscheidenheid der natuur duidelijk een eenheid waarneemt, ziet ge daarin dan geen duidelijk teken van de eenheid van de Maker? Kijk dan naar het onbetwistbare bewijs, dat de menselijke natuur zelf levert nl. hoe zij, zelfs als zij in een veelheid van goden gelooft, een eenheid in deze zelfde veelheid erkent en op deze wijze getuigenis aflegt van de eenheid Gods. Sla dan de bladzijden op van de heilige schriften van alle godsdiensten en onderzoek de leerstellingen van

de grote geestelijke leiders van alle volkeren: Zij alle zullen getuigenis afleggen van de eenheid van het Goddelijk Zijn. Om kort te zijn: De natuurwetten, de menselijke natuur en de getuigenis van de rechtschapenen van alle tijden verklaren eenstemmig de eenheid Gods; en dit is nu het belangrijkste grondbeginsel van de geestelijke leer van het Islamietische geloof.

DE GODDELIJKE OPENBARING

Het tweede grondbeginsel van de Islamietische godsdienst is het geloof in de goddelijke openbaring, niet alleen het geloof in de waarheid van het geopenbaarde Woord Gods, zoals de Moslem dit in de Heilige *Qoer-ân* vindt, maar het geloof in de waarheid der goddelijke openbaring in alle eeuwen en aan alle volkeren der aarde. De goddelijke openbaring is de basis van alle geopenbaarde godsdiensten. Dit beginsel wordt aanvaard, maar het is aan verscheiden beperkingen onderworpen. Sommige godsdiensten verkondigen, dat de openbaring slechts eenmaal aan de mensheid werd geschonken. Dan zijn er godsdiensten, die de openbaring tot een bepaald volk beperken, terwijl weer andere de poort der openbaring na een bepaalde tijd gesloten denken. De *Islâm* had omtrent de goddelijke openbaring dezelfde brede opvatting als omtrent het Goddelijke Zijn. De Heilige *Qoer-ân* erkent ten aanzien van de goddelijke openbaring geen grenzen. Hij erkent geen beperkingen ten aanzien van tijd en natie, waartoe de enkeling moge behoren, aan wie de goddelijk openbaring wordt geschonken. Hij zegt, dat alle volkeren eens goddelijke openbaringen ontvingen; want zonder bijstand van de goddelijke openbaring zou geen enkel volk ooit gemeenschap met God bereikt hebben. Derhalve was het nodig, dat de Almachtige God, de Heer der werelden, Die de mens gaf, wat deze nodig had voor de instandhouding van zijn lichaam, hem ook Zijn geestelijke zegeningen bracht. Ook hier weigert de *Islâm*, terwijl hij met

andere godsdiensten het geloof in de goddelijke openbaring als vaststaand feit deelt, het bestaan van enige beperking ten aanzien van tijd of plaats te erkennen. Het feit, dat de Heilige Qoer-ân van de Heilige Profeet Mohammad spreekt als van de laatste der profeten, is niet onverenigbaar met deze opvatting; want niet het spreken van God tot Zijn „vrienden”, maar het schenken van de profetische openbaring in de vorm van een geopenbaard boek, heeft na de Heilige Profeet Mohammad, de laatste der profeten, die haar ontvangen moest, definitief opgehouden.

Er is nog een andere kant aan het Islamietische geloof in de Goddelijke openbaring, waardoor het zich van enkele andere godsdiensten in de wereld onderscheidt. Het weigert nl. de incarnatie van het Goddelijke Zijn te erkennen. Dat het hoogste doel van de godsdienst gemeenschap met God is, is een feit, dat overal ter wereld erkend wordt. Overeenkomstig de leer van de Heilige Qoer-ân wordt deze gemeenschap niet bereikt door God door de incarnatie menselijke vormen toe te kennen, maar doordat de mens door geestelijke vooruitgang en door zijn leven te reinigen van alle zinnelijke begeerten en verlangens geleidelijk nader tot God komt. De volmaakte, die het aangezicht Gods aan de wereld openbaart, is niet het Goddelijke Zijn in menselijke vorm, maar het menselijke wezen, dat een manifestatie is geworden van de goddelijke attributen, omdat zijn eigen persoonlijkheid door het vuur van de liefde Gods verteerd werd. Zijn voorbeeld dient anderen als aansporing tot navolging. Door zijn voorbeeld toont hij aan, hoe zelfs een sterveling in gemeenschap met God kan komen. Vandaar het ruime beginsel van de Islâm, dat niemand uitgesloten is van het bereiken van gemeenschap met God en van de voeding uit de bron der goddelijke openbaring. Door het volgen van het rechte pad is dit binnen ieders bereik.

HET LEVEN NA DE DOOD

Het geloof in een toekomstig leven hebben alle godsdiensten der wereld in de een of andere vorm gemeen. Het is het derde voornaamste artikel van het Islamietische geloof. Nergens echter werd het mysterie van het leven na de dood duidelijker opgelost dan in de Islâm. Het denkbeeld van een leven na de dood was tot het verschijnen van de Joodse religie zo duister, dat niet alleen het Oude Testament weinig hierover zegt, maar een belangrijke Joodse secte een dergelijk bestaan zelfs ontkennde. Dit was echter te wijten aan het feit, dat vroegere openbaringen ten aanzien van dit vraagstuk weinig opheldering hadden gegeven. Ook het geloof in de zielsverhuizing was te wijten aan de onontwikkelde geest van de mens, die geestelijke realiteiten ten onrechte voor stoffelijke feiten aanzag. In de Islâm bereikte dit denkbeeld zijn volmaaktheid zoals dit ook met andere godsdienstige grondbeginselen het geval is. Het geloof in een toekomstig leven omvat 's mensen verantwoordelijkheid in een ander leven voor diens daden in dit leven. Het geloof is ongetwijfeld de waardevolste basis voor de morele verheffing van de wereld, als het juist wordt begrepen. Op de volgende punten legt de Heilige Qoer-ân in het bijzonder de nadruk.

HET LEVEN NA DE DOOD IS SLECHTS EEN VOORTZETTING VAN HET LEVEN OP DE AARDE

De grote hinderpaal bij de oplossing van het mysterie van het hiernamaals is de kloof, die in het algemeen tussen dit leven en het leven na de dood geplaatst wordt. De Islâm doet deze kloof volkomen verdwijnen door te verkondigen, dat het toekomstige leven slechts een voortzetting van het leven op de aarde is. De Heilige Qoer-ân zegt dienaangaande in alle duidelijkheid: „Wij hebben (in dit leven) de gevolgen van de

daden van ieder mens om zijn hals gebonden en deze (verborgen gevolgen) zullen Wij op de dag der opstanding in de vorm van een wijd opengeslagen boek aan het licht brengen" (17:13). Verder lezen wij: „Wie in dit leven blind is, zal ook in het hiernamaals blind zijn, ja hij zal nog meer van de weg afdwalen" (17:72). Voorts zegt de Heilige Qoer-ân: „O ziel die in rust zijt! Keer terug tot uw Heer, tevreden met Hem, Hem welgevallig. Treed derhalve onder Mijn dienaren binnen en treed Mijn tuin binnen" (89:27-30). Het eerste van deze drie verzen toont aan, dat de grote feiten, welke aan het licht zullen worden gebracht op de dag der opstanding, geenszins nieuw zullen zijn. Het is slechts een openbaren van hetgeen hier voor het stoffelijke oog verborgen is. Het leven na de dood is derhalve geen nieuw leven. Het is slechts een voortzetting van het aardse leven, waarbij de verborgen realiteiten van dit leven aan het licht worden gebracht. De beide andere citaten tonen aan, dat zowel hel als hemel reeds in deze wereld beginnen. Blindheid in het toekomstige leven betekent hel, maar volgens de aangehaalde verzen zullen alleen degenen in het hiernamaals blind zijn, die tijdens het aardse leven blind zijn, waarmede duidelijk gemaakt is, dat de geestelijke blindheid van dit leven de werkelijke hel is en van hier wordt deze blindheid naar het toekomstige leven medegenomen. De ziel, die volkomen vrede en rust heeft gevonden, wordt dus bij het intreden van de dood het paradijs binnengeleid. Dit als bewijs, dat het paradijs van het toekomstige leven slechts een voortzetting is van de vrede en de rust, die 's mensen geest reeds in dit leven geniet. Het is duidelijk, dat volgens de Heilige Qoer-ân het toekomstige leven een voortzetting van dit leven is en de dood niet een onderbreking is maar een verbindende schakel, een deur die de verborgen realiteiten van dit leven onthult.

DE TOESTAND NA DE DOOD IS EEN AFBEELDING VAN DE TOESTAND VAN DE GEEST GEDURENDE HET LEVEN OP DE AARDE

Met de Islâm werd de belangrijkste waarheid aangaande het toekomstige leven aan het licht gebracht. In de Christelijke leer gaan het lichamelijke en het geestelijke in elkaar over. Het wenen en weeklagen, het knarsen der tanden en het onuitblusbare vuur als straf voor de zondaren worden in één ademtocht genoemd met het koninkrijk der hemelen, het paradijs en het eeuwige leven als beloning voor de rechtschapenen, maar er is geen duidelijke aanwijzing over de oorsprong van de bronnen. Aan de andere kant maakt de Heilige Qoer-ân duidelijk, dat de toestand na de dood een volledige voorstelling, een volkomen en duidelijke afbeelding is van onze geestelijke toestand in dit leven. Hier zijn de goede of boze oorzaken van de daden of van het geloof van de mens bij hem verborgen en hun vergif of geneesmiddel oefenen hun invloed slechts in het geheim op hem uit, maar in het toekomstige leven zullen zij klaar en duidelijk aan het daglicht treden. De vorm, die onze daad en haar gevolgen in dit leven aanneemt, is voor het oog van de mens niet zichtbaar, maar in het toekomstige leven zal de sluier van zijn ogen worden weggenomen en hij zal alles in alle duidelijkheid zien. De vreugden en smarten van het toekomstige leven zullen derhalve, ofschoon zij in werkelijkheid van geestelijke aard zijn, niet verborgen zijn voor het gewone oog zoals de geestelijke feiten in dit leven. Om deze reden worden de zegeningen van het komende leven als bewijs van hun duidelijke realiteit voor het oog aan de ene zijde met stoffelijke namen genoemd, terwijl zij aan de andere zijde genoemd worden als iets, dat „het oog gezien, noch het oor gehoord heeft en het is ook 's mensen hart niet binnengetreden om dit te kunnen begrijpen”. Deze beschrijving van de zegeningen van het toekomstige leven is inderdaad een verklaring van het

volgende vers van de Qoer-ân, welke door de Heilige Profeet zelf gegeven werd: „Geen ziel kent de zegeningen en vreugden, welke voor haar verborgen zijn gehouden” (32: 27).

Het volgende vers van de Heilige Qoer-ân, dat gewoonlijk verkeerd begrepen zou kunnen worden, zegt geenszins, dat de hemelse zegeningen overeenkomstig de dingen van deze wereld zijn. Dit vers luidt als volgt: „Verkondig de blijde boodschap aan degenen die geloven en het goede doen, dat zij tuinen zullen hebben, waarin rivieren stromen. Telkens als zij van hun vruchten zullen eten zullen zij zeggen: ‚Dit zijn de vruchten, die ons vroeger werden gegeven.’ En hun zal de gelijke daarvan worden gegeven” (2: 25). Nu zijn de vruchten, waarvan de rechtschapenen spreken, dat zij deze in het komende leven nuttigen, misschien niet dezelfde als de vruchten van bomen of de dingen van het aardse leven. Dit vers zegt ons feitelijk, dat degenen, die geloven en goeddoen, voor zichzelf met hun eigen handen een paradijs voorbereiden als vrucht van hun goede daden. Van de vruchten van deze tuin zullen zij hier in geestelijke zin eten. Van dezelfde vruchten, maar dan in meer tastbare vorm zullen zij in het toekomstige leven eten. Wij kunnen hier nog een ander vers uit de Heilige Qoer-ân aanhalen, dat dezelfde strekking heeft: „Op die dag zult gij de gelovige mannen en de gelovige vrouwen zien, hun licht gaande voor hen uit en aan hun rechterhand” (57: 12). Dit vers toont aan, dat het licht des geloofs, waardoor de rechtschapen mannen en vrouwen in dit leven geleid werden en dat hier alleen door middel van het geestelijke oog kon worden waargenomen, op de dag der opstanding duidelijk te zien zal zijn, gaande voor de gelovigen uit.

Zoals in het geval van de zegeningen van het paradijs, is de straf der hel eveneens een afbeelding van de geestelijke kwellingen van het aardse leven. De hel wordt een oord genoemd, waar men leven noch sterven zal (20: 74). In verband hiermede moge er aan herinnerd worden, dat de Qoer-ân

degenen, die op het pad der zonde en goddeloosheid wandelen als dood en levenloos beschrijft, terwijl hij de goeden levend noemt. Het geheim hiervan is, dat het levensdoel van degenen, die met God onbekend zijn, slechts eten, drinken en bevrediging van hun zinnelijke begeerten is, terwijl deze bij hun dood volkomen afgesneden zullen zijn. Aan het voedsel des geestes hebben zij geen deel en derhalve, aangezien zij ontbloot zijn van het ware leven, zullen zij wederom opgewekt worden om de euvele gevolgen van hun slechte daden te ondervinden.

HET GELOOF IN DE ENGELEN EN DE BETEKENIS HIERVAN

Ik heb nu in het kort de drie grondbeginselen van het geloof van de Moslem behandeld, maar ik zou er nog aan toe willen voegen, dat het geloof in het onzichtbare ook het geloof inhoudt in die wezens, welke wij engelen noemen. Ofschoon dit geloof vele godsdiensten gemeen hebben, wordt het toch niet zo ruim aanvaard als boven uitgelegde drie grondbeginselen en derhalve zullen hier enkele opmerkingen aangaande de waarheid, welke aan dit geloof ten grondslag ligt, wel niet misplaatst zijn. In de stoffelijke wereld nemen wij het als een vastgestelde wet aan, dat wij niettegenstaande de in ons aanwezige vermogens en krachten, machten en middelen van buiten van node hebben.

Wij hebben ogen gekregen om te zien, maar zonder licht kunnen wij niets zien. Het oor vangt geluiden op, maar zonder lucht is het nutteloos. De mens heeft dus, behalve wat in hem is, wezenlijk nog iets anders nodig en gelijk in de stoffelijke wereld, alzo ook in de geestelijke. Evenals onze fysieke vermogens, die op zich zelf niet voldoende zijn om ons in staat te stellen een voorwerp in de stoffelijke wereld zonder andere krachten waar te nemen, kunnen onze geestelijke ver-

mogens op zichzelf ons er niet toe brengen goede of slechte daden te doen. Ook hier is een bemiddeling noodzakelijk, die van onze innerlijke geestelijke vermogens onafhankelijk is, om ons in staat te stellen om goede of boze daden te verrichten. Met andere woorden: In de natuur van de mens werden tweërlei aantrekkingskrachten gelegd nl. de aantrekkingskracht tot het goede of het opklimmen tot hoger sferen der deugd of het zich vernederen tot een soort van laag en dierlijk leven. Om deze aantrekkingskrachten echter in werking te doen treden, is een bemiddeling van buiten af noodzakelijk, evenals deze nodig zijn wanneer het de lichamelijke krachten van de mens geldt. De bemiddeling (of de bemiddelaar) van buiten af, die de aantrekkingskracht tot het goede in werking doet treden, wordt engel genoemd. Datgene echter, wat de aantrekkingskracht tot het kwade doet werken, wordt de duivel genoemd. Geven wij gehoor aan de aantrekkingskracht tot het goede, dan volgen wij de Heilige Geest en geven wij gehoor aan de aantrekkingskracht tot het kwade, dan volgen wij Satan. De juiste betekenis van het geloof in de engelen is derhalve, dat wij de uitnodiging of de aantrekkingskracht tot het goede welke de mens werd medegegeven, moeten volgen.

DE BETEKENIS VAN HET GELOOF

Hetgeen boven behandeld werd verklaart niet alleen het geloof der Moslems in de engelen, maar ook de ware betekenis van het woord „geloof” zelf. Volgens de Islâm is het geloof niet alleen de overtuiging van de waarheid van een bepaalde stelling, maar het is in wezen het aanvaarden van een stelling als basis voor de handeling. Zoals reeds aangetoond, berust de stelling van het bestaan der duivelen evenzeer op waarheid als die van het bestaan der engelen. Terwijl echter steeds weer melding gemaakt wordt van het geloof in de engelen als deel van het geloof der Moslems, wordt nergens van ons geëist in

de duivelen te geloven. Beide feiten zijn in gelijke mate juist en de Heilige Qoer-ân spreekt bij talrijke gelegenheden van het bedrog en van de inblazing der duivelen, maar terwijl hij het geloof in de engelen als eis stelt, verlangt hij niet van ons, dat wij in de duivelen geloven. Indien het geloof in de engelen slechts een equivalent zou zijn voor het aanvaarden van hun bestaan, dan zou het geloof in de duivelen evenzeer noodzakelijk zijn. Dit is echter niet het geval. De reden is, dat terwijl van de mens geëist wordt om de uitnodiging tot het goede te aanvaarden en te volgen, niet van hem geëist wordt, dat hij gevolg geeft aan de uitnodiging tot het kwade. Aangezien nu het eerste een basis geeft voor de handeling, wat bij het laatstgenoemde niet het geval is, geloven wij in de engelen, maar niet in de duivelen. De Heilige Qoer-ân eist dus niet van ons, dat wij in de duivelen geloven: „Derhalve, wie niet in de duivelen gelooft en in God gelooft, heeft inderdaad het hechtste handvat vastgegrepen” (2: 256). Hieruit blijkt dus, dat de beginselen des geloofs, welke boven vermeld staan zoals zij in de Heilige Qoer-ân gegeven werden, inderdaad grondbeginnelsen zijn, die elk afzonderlijk als basis voor de handeling dienen. De Islâm kent géén ander geloof.

DE BEGINSELEN DER DAAD

Vervolgens zal ik iets zeggen over de praktische kant van het Islamietische geloof. Zoals ik reeds zei, is de daad in de Islâm evenzeer een wezenlijk bestanddeel van de godsdienst als het geloof. Dienaangaande houdt de Islâm het midden tussen de godsdiensten, die de praktische zijde over het geheel ignoreren en die, welke hun belijders aan een zeer minutieus ritueel binden. Door het geven van algemene richtlijnen erkent de Islâm de noodzakelijkheid van de ontwikkeling van 's mensen vermogens en laat overvloedig ruimte voor het individu om gebruik te maken van zijn verstand.

Zonder krachtige practische eigenschappen zal elke godsdienst vermoedelijk overgaan in een idealisme zonder meer en hij zal ophouden invloed uit te oefenen op het practische leven van de mens. De voorschriften van de Islâm leggen nadruk op de plichten jegens God en mens. Zij zijn gebaseerd op een diepe kennis omtrent de menselijke natuur, waarover slechts de Schepper van die natuur kan beschikken. Zij omvatten het gehele gebied van 's mensen ontwikkeling en zijn derhalve op wonderbaarlijke wijze aangepast aan de behoeften van de verschillende volkeren. In de Heilige Qoer-an vindt men richtlijnen zowel voor de gewone man als voor de filosoof, voor de maatschappij met een lagere beschaving als voor de meest beschaafde volkeren der wereld. De practijk is de basis van de voorschriften van de Islâm. Zo zal men dezelfde universaliteit, die het kenteken is van zijn geloofsbeginnselen, vinden, in zijn practische voorschriften, die aan de eisen van alle tijden en van alle volkeren voldoen.

HET GEBED

De verzen van de Heilige Qoer-ân, die ik in het voorafgaande heb aangehaald, vormen, zoals ik reeds zei, de kern van de leer van de Islâm. De twee beginnselen van de daad, welke in deze verzen vervat zijn, vertolken in de ruimste zin van het woord de plichten van de mens jegens God en medemens. Het gebed tot God is de essentie van 's mensen plichten jegens God. Het gebed is een ontboezeming van de gevoelens van het hart, het is een vrome smeekbede tot God en een eerbiedige uiting van de oprechtste wensen der ziel voor haar Schepper. In de Islâm heeft het gebed evenals alle andere godsdienstige denkbelden de hoogste ontwikkeling bereikt. Het gebed is volgens de Heilige Qoer-ân het juiste middel ter reiniging van het hart, dat alleen de weg kan wijzen naar de gemeenschap met God. De Heilige Qoer-ân zegt: „Lees voor

wat u van het Boek is geopenbaard en onderhoud het gebed, want het gebed houdt de mens af van onzedelijkheid en kwaad en de gedachtenis Gods is zekerlijk het grootst" (20: 45). De Islâm roept derhalve tot het gebed op als een middel tot de morele verheffing van de mens. Het gebed, dat in een ritueel zonder meer ontaardt of in een levenloos en leeg ceremonieel zonder de oprechtheid van het hart, is niet het gebed, waartoe de Islâm oproept. Een dergelijk gebed wordt nadrukkelijk afgekeurd: „Wee over de biddenden, — Die achteloos zijn in hun gebeden, — En die het goede doen om gezien te worden" (107: 4-6).

HET VASTEN

Ook het vasten wordt door de Heilige Qoer-ân geboden als middel ter reiniging van de ziel. Het betekent echter niet alleen, dat men zich onthoudt van het nutigen van voedsel, maar ook van elk kwaad. In feite is de onthouding van voedsel slechts een stap om de mens de kracht en het besef te geven, dat hij, indien hij daartoe in staat is en in gehoorzaamheid jegens God, zich van datgene onthoudt, wat anders geoorloofd is. Hoeveel belangrijker is het dan ook, dat hij zich van al het kwade onthoude, dat door God verboden is! Dat morele verheffing het doel van deze instelling is, staat duidelijk in de Heilige Qoer-ân vermeld: „Het vasten is u' voorgeschreven... opdat gij u voor het kwaad zult behoeden" (2: 163).

DE BEDEVAART

De bedevaart naar Mekka vertegenwoordigt het laatste stadium in de geestelijke vooruitgang. Zij vertegenwoordigt het stadium, waar al het lagere in de mens volkomen afgesneden wordt, waar hij zich volledig overgeeft aan Gods wil en al zijn belangen ter wille van Hem opoffert. De ware minnaar

vindt de grootste voldoening doordat hij hart en ziel opoffert ter wille van de beminde en het rondgaan om het huis Gods is een symbool van de uiterlijke manifestatie hiervan. Door de uiterlijke handeling van een rondgang om de Ka'ba toont de bedevaartganger aan, dat het vuur der goddelijke liefde in zijn hart ontstoken werd en als een waar minnaar wandelt hij meerdere keren om het huis van zijn beminde. Hij toont aan, dat hij inderdaad afstand heeft gedaan van zijn eigen wil en deze volkomen heeft overgegeven aan die van zijn geliefde Meester en dat hij ter wille van Hem al zijn belangen opgeofferd heeft.

Zo ziet men, dat al deze voorschriften van de Islâm slechts beogen om het morele peil van de mens te verheffen. De Islâm heeft geen enkele instelling in het leven geroepen, die niet van enigerlei betekenis zou zijn in de aanbidding Gods. Het doel van alle voorschriften, die door de Islâm in het leven werden geroepen, is de reiniging des harten, zodat de mens zich moge verheugen in de gemeenschap met God, Die de bron van alle reinheid is.

DE PLICHTEN JEGENS DE MEDEMENS

De tweede categorie voorschriften van de Islâm heeft betrekking op de plichten jegens de medemens. Hierbij mag men echter niet uit het oog verliezen, dat beide categorieën nauw met elkaar verband houden. De zedelijke verheffing van de mens is het grote doel, dat de Islâm bovenal nastreeft. Al zijn voorschriften hebben slechts de bedoeling om de mensheid stap voor stap opwaarts te leiden naar het hoogste zedelijke peil, dat de mens in staat is te bereiken. „Wie de rechten van zijn broeder schendt gelooft niet in de eenheid Gods” is een les, die in gouden letters dient te worden geschreven.

DE BROEDERSCHAP VAN DE ISLÂM

In de eerste plaats heft de Islâm alle gehate verschillen op. „Waarlijk, de edelste onder u bij God is degene, die de

rechtschapenste onder u is" roept een onverbiddelijk halt toe aan alle vormen van meerder- of minderwaardigheid, welke gebaseerd zijn op strenge en stugge kaste- en maatschappelijke verschillen. Volgens de Heilige Qoer-ân is het gehele mensdom slechts één familie: „O gij mensen! Waarlijk, Wij hebben u van één mannelijk en één vrouwelijk wezen geschapen en u tot volkeren en stammen gemaakt, opdat gij elkander zult kennen; waarlijk, de achtenswaardigste van u is bij God degene, die zijn plichten op de beste wijze vervult" (49: 13). Op deze wijze heeft de Islâm de grondslag gelegd voor een omvangrijke broederschap, waarin alle mannen en vrouwen, tot welke stam, natie of maatschappelijke klasse zij ook mogen behoren en wat hun beroep of rang in de samenleving ook moge zijn, zowel de arme als de rijke, gelijke rechten hebben en waarin niemand de rechten van zijn broeder met de voeten kan treden. In deze broederschap behoren allen elkander als leden van één familie te behandelen. De slaaf moet met dezelfde kleding gekleed worden als die welke zijn heer draagt en hij moet gevoed worden met hetzelfde voedsel als zijn heer eet. Hij mag niet als een gering en verachtelijk persoon behandeld worden, zegt de Heilige Qoer-ân. „Uw vrouwen hebben rechten tegenover u, zoals gij rechten hebt tegenover haar." (2 : 228). Niemand mag van wege stand, beroep of geslacht van welk recht ook beroofd worden. Deze grote broederschap nu bleef dit niet in theorie, maar werd door het edele voorbeeld van de Heilige Profeet en zijn metgezellen een werkelijke levende kracht. Het wezenlijke van de broederschap is in de volgende woorden van de Heilige Profeet vervat: „Niemand uwer is een gelovige in God, zolang hij niet zijn broeder toewenst, wat hij zichzelf toewenst."

EERBIED VOOR HET GEZAG

Terwijl de Islâm nu op deze wijze gelijke rechten voor allen in het leven riep, leerde hij ook de hoogste eerbied voor het

gezag. Het gezin is in feite de kinderkamer, waar de zedelijke opvoeding van de mens begint en derhalve legt de Heilige Qoer-ân de grootste nadruk op gehoorzaamheid jegens de ouders. Ten aanzien hiervan leert de Heilige Qoer-ân het volgende: „En uw Heer heeft bevolen, dat gij niemand anders behalve Hem zult dienen en dat gij goed zult doen aan uw ouders. Indien een of beiden hunner hoge ouderdom bereiken, zeg dan niet tot hen zo iets als „foei” en bekijf hen niet en zeg tot hen een edelmoedig woord. — Wees ootmoedig en teder jegens hen en zeg ,O Heer, erbarm U hunner, daar zij mij grootbrachten, toen ik klein was’ ” (17: 23, 24). Een andere plaats vermeldt, dat men hen alleen dan niet mag gehoorzamen, als men door hen gedwongen wordt anderen dan God te dienen. Deze hoge verering van de ouders is de bron, waaruit de hoge moraal van de eerbied voor het gezag voortspruit. De Heilige Qoer-ân zegt in duidelijke bewoordingen: „Gehoorzaamt God en gehoorzaamt de Apostel en degenen onder u, die met gezag zijn bekleed” (4 : 59). Met degenen, die met gezag zijn bekleed, worden niet alleen de werkelijke heersers van een land bedoeld, maar al degenen, die hoe dan ook gezag uitoefenen. De Heilige Profeet heeft gezegd: „Elk uwer is heerser en elk uwer zal ondervraagd worden aangaande degenen, waarover hij met gezag is bekleed.” Volgens een overlevering van de Heilige Profeet moet zelfs een negerslaaf gehoorzaamd worden als deze met gezag bekleed is. Daar men ouders niet mag gehoorzamen als men door hen gedwongen wordt anderen dan God te dienen, mag men ook geen enkel gezag gehoorzamen indien het bevelen uitvaardigt, die met de Qoer-ân en de *Soennab* * tegenstrijdig zijn. De eerste Khalifa (kalief) Aboe Bakr deed tijdens zijn ambtsperiode de volgende uitspraak, die in gouden letters geschreven moet worden: „Helpt mij als ik juist handel, corrigeert

* Een Arabisch woord, dat betekent de gewoonte van de Heilige Profeet Mohammad.

mij als ik fouten bega." Voorts zei hij „Gehoorzaamt mij zolang ik God en Zijn Apostel gehoorzaam, maar als ik God en Zijn Apostel niet gehoorzaam, *moet men mij niet gehoorzamen.*” „Een der verdienstelijkste daden”, merkte de Heilige Profeet op, „is het uiten van een vermaning aan het adres van een tiranniek heerser.”

DE LIEFDADIGHEID

Gelijkheid van rechten en hoogste eerbied voor het gezag zijn derhalve de grondbeginselen van de Moslemse maatschappij en het spijt mij, dat ik hier op deze plaats niet meer bijzonderheden kan geven aangaande het bouwwerk, dat op deze funderingen opgetrokken werd. Ik wil echter nog van een andere bijzonderheid van de Islamietische broederschap gewag maken. Elke religie op de aarde heeft liefdadigheid en het geven van aalmoezen gepredikt, maar het is alleen de Islâm geweest, die het verplichtend en bindend gemaakt heeft voor al degenen, die het geloof der Moslems aanvaardden. Hier is een broederschap, waarin de rijke niet kan worden opgenomen tenzij hij bereid is een gedeelte van zijn bezit ter ondersteuning van de armere leden van de broederschap af te staan. Het staat boven elke twijfel verheven, dat de rijke hier niet tegenover de onoverkomelijke moeilijkheid geplaatst wordt van de parabel van de kameel, die door het oog van een naald gaat, maar hij wordt onderworpen aan de practische keuring, welke hem niet alleen op dezelfde voet met zijn armste broeder doet staan, maar ook van hem verlangt, dat hij een soort belasting betaalt, een belasting, die van de rijke geheven wordt ten behoeve van de arme. Een ieder, die bezittingen heeft, welke een bepaalde grens overschrijden, is verplicht een bepaald gedeelte daarvan terzijde te leggen. Dit gedeelte dient ingezameld te worden door de Moslemse staat of door de Imâm en degenen, die bij de verdeling hiervan in aanmerking komen, staan in de volgende

verzen vermeld: „Aalmoezen zijn slechts voor de armen en de behoeftigen, en de ambtenaren daarover aangesteld, en degenen wier harten gemaakt worden tot de waarheid te neigen, en het vrijkopen van de gevangenen, en de schuldenaars, en op Gods weg, en de reiziger” (9: 60). De woorden *Gods weg* houden in elk liefdadig doeleind. Behalve de bijdragen, welke betaling hiermede door de Heilige *Qoer-ân* tot verplichting werden gemaakt, even verplichtend als het bidden, wordt door het gehele Heilige Boek heen grote nadruk gelegd op liefdadigheid in het algemeen. Het vrijmaken van slaven en het voeden van armen worden steeds weer daden van het hoogste gezag genoemd. De Heilige *Qoer-ân* zegt bijvoorbeeld: „Wat zal u doen begrijpen, wat de steile bergweg is? — Het is het bevrijden van een slaaf, — Of het geven van voedsel op een dag van honger, — Aan een wees, die verwantschap heeft, — Of aan de arme, die in het stof ligt” (90 : 12-16).

HET DOEL VAN DE ZEDELESSEN

De Heilige *Qoer-ân* was niet bestemd voor één volk of één tijdperk, maar hij omvat in overeenkomst met het doel van zijn zedeleer het gehele mensdom. Hij is een Boek, dat alle mensen onder alle omstandigheden in het leven leiding geeft, zowel aan de onwetende wilde als aan de wijze filosoof, zowel aan de zakenman als aan de kluizenaar en zowel aan de rijke als aan de arme. Dus, terwijl hij verschillende regels voor het leven geeft, doet hij een beroep op het individu om de beste levensregels te volgen, die toepasselijk zijn op de omstandigheden, waarin het leeft. Als hij aan de ene kant voorschriften bevat, die er op berekend zijn om de mens, die op de laagste trap van beschaving leeft, te verheffen en hem de ruwe gewoonten van de samenleving leert, geeft hij aan de andere kant richtlijnen aan de mens, die de hoogste graad van zedelijke en geestelijke vooruitgang bereikt heeft. Volmaakte zedelessen zijn

zonder twijfel noodzakelijk voor de vooruitgang van de mens, maar alleen degenen, die deze idealen kunnen verwezenlijken, zullen in staat zijn om daaruit hun voordeel te trekken. Tot deze klasse echter behoort niet de brede massa, tot welk volk of welke gemeenschap zij ook moge behoren en hoe hoog ook het peil van beschaving van deze klasse moge zijn. Derhalve geeft de Heilige Qoer-ân richtlijnen voor alle fasen, welke de mens te doorlopen heeft, vanaf de staat van de wilde tot die van geestelijk hoogontwikkeld individu. Deze richtlijnen omvatten het menselijke doen en laten in zijn geheel en eisen de ontwikkeling van alle menselijke vermogens. De Islâm verlangt de ontplooiing van elke eigenschap, waarmede de mens uitgerust werd en maakt slechts één voorbehoud nl. dat deze ontplooiing op de juiste wijze en bij de juiste gelegenheid dient te geschieden. De Islâm eist van de mens zowel ootmoed als moed, wanneer een van beide toepasselijk is. Hij leert vergevingsgezindheid, maar eist tegelijkertijd, dat als een belediging van dien aard is, dat het opleggen van straf noodzakelijk is, dit in verhouding tot de misdaad dient te geschieden. De Islâm zegt: „Vergeeft als ge ziet, dat vergevingsgezindheid tot het goede leidt.” Vervolgens leert hij de mens om onder de ongunstigste omstandigheden een hoog zedelijk gedrag te vertonen, om eerbaar te blijven ook als eerbaarheid waarschijnlijk tot verwickelingen leidt, om de waarheid te spreken zelfs als deze zich tegen degenen keert, die men lief heeft, om zonodig ten koste van eigen belangen medegevoel te tonen, om geduldig te zijn onder de zwaarste beproevingen en om zelfs jegens degenen, die kwaad hebben gedaan, goed te zijn. Tegelijkertijd leert hij de middenweg; hij leert de mens gebruik te maken van zijn edele eigenschappen, waarmede God 's mensen natuur heeft uitgerust, als hij zijn bezigheden verricht. Hij verlangt niet van de mens, dat hij zich van de wereld afzondert; hij verlangt van de mensen, dat zij kuis leven, maar niet door kunstmatig veroorzaakte onvruchtbaarheid; hij ver-

langt van hen om God te dienen, niet echter als monniken; hij gebiedt hun om van hun bezittingen uit te geven, waarbij zij zich er voor moeten hoeden, dat zij de redelijke grenzen overschrijden en zelfs in behoeftige omstandigheden komen te verkeren; hij leert hun nederigheid, maar niet door het verlies van het zelfrespect; hij spoort hen aan om te vergeven, maar niet op een wijze, die misdadigers aanmoedigt; hij staat hun toe van al hun rechten gebruik te maken, maar niet de rechten van anderen met de voeten te treden en tenslotte eist hij van hen, dat zij hun eigen godsdienst prediken, maar niet door anderen te beledigen.

EINDE.